

Metodický pokyn k informačním koncepcím orgánů veřejné správy dle vyhlášky č. 360/2023 Sb., o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy

Preambule

Digitální a informační agentura ve spolupráci s ostatními orgány veřejné správy vydávají tento metodický pokyn dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy (dále jen jako „Zákon“) pro výkon odborných činností spojených s vytvářením, správou, provozem, užíváním a rozvojem informačních systémů veřejné správy.

Tento metodický pokyn rozpracovává ustanovení vyhlášky 360/2023 Sb. do souboru dílčích, na sebe navazujících proveditelných pokynů k tvorbě, údržbě a užití Informační koncepce Orgánu veřejné správy (IK OVS).

Problematika

Pro orgány veřejné správy ČR (dále též jen OVS) mnohdy není řízení dlouhodobého rozvoje ISVS, jichž jsou správcem, dostatečně snadné a úspěšné, řízení informatiky se nedostává v úřadech prostor, adekvátní jejímu významu při současných požadavcích na výkon služeb veřejné správy.

OVS jsou pod tlakem veřejnosti i politiků, aby svoje činnosti nabízely jako služby, způsoby, na které jsou občané a organizace zvyklí z komerčního prostředí každodenního života a stále rychleji a efektivněji. Za tím účelem se OVS musí proměnit, postavit klienta do popředí, změnit plnění povinností na poskytování služeb, narovnat a zjednodušit svoje pravidla a procesy, nabídnout služby digitálními obslužnými kanály a trvale se pružně přizpůsobovat měnícím se potřebám a zvyklostem klientů.

Této změně se říká digitální transformace a klíčovou roli při ní hraje spolupráce uvnitř úřadu mezi vedením úřadu, gestory agend jako věcnými správci ISVS a digitálních služeb a útvarem informatiky jako technickými správci těchto systémů a jimi podporovaných služeb.

Plánování rozvoje ISVS na podporu změn procesů a digitalizace služeb i plánování rozvoje vzájemné spolupráce mezi všemi aktéry při jejich dlouhodobém řízení je klíčovým účelem IK OVS.

Pro mnohé OVS je stanovení struktury IK vyhláškou příliš stručné a obecné na to, aby je úspěšně dovedla k sestavení koncepce a k naplnění jejího účelu. Navíc nezaručuje, že IK jednotlivých úřadů budou porovnatelné, dobře srozumitelné, jednotně hodnotitelné a uplatněné Know-How bude přenositelné mezi úřady.

Proto Digitální a informační agentura využívá svou zákonnou pravomoc koordinovat digitalizaci a informatiku a vydává tento metodický pokyn.

Právní rámec

Dle § 1 písm. a) vyhlášky č. 360/2023 Sb., o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy (dále jen jako „Vyhláška“) se stanovují požadavky na strukturu a náležitosti informační koncepce orgánu veřejné správy a postupy orgánů veřejné správy při jejím vytváření, vydávání a při vyhodnocování jejího dodržování.

Postupy při vytváření, schvalování a vydávání informační koncepce orgánu veřejné správy

1) Orgán veřejné správy je při tvorbě informační koncepce úřadu povinen spolupracovat s ostatními orgány veřejné správy a v součinnosti s nimi zajišťovat naplňování své informační koncepce včetně jejího organizačního, odborného a technického zajištění.

(2) Správci informačních systémů poskytujících centrální sdílené služby mají povinnost poskytnout informace o plánech dlouhodobého rozvoje těchto služeb DIA pro jejich zveřejnění v Národním architektonickém plánu. Orgánům veřejné správy užívajícím tyto služby se informace podle věty první poskytují pro účely splnění požadavků, jež jsou na informační koncepci úřadu kladeny právními předpisy.

(3) Pokud využívá orgán veřejné správy služeb centrálních sdílených informačních systémů, které mají vazby na jeho vlastní, jím spravované informační systémy, zohledňuje v informační koncepci vazby na dotčené sdílené služby, jejich změny a životní cyklus.(4) Informační koncepci úřadu je orgán veřejné správy povinen zkontrolovat vždy, dojde-li ke změně podmínek, ve kterých jsou informační systémy provozovány, a pokud to povaha či rozsah změny vyžaduje, zpracovat změnu v informační koncepci, a to nejpozději do šesti měsíců ode dne, kdy k příslušné změně došlo.

(4) Orgán veřejné správy v průběhu doby, kterou informační koncepce časově pokrývá, provádí změny v informační koncepci tak, aby byl vždy zachován soulad obsahu koncepce se skutečným stavem, aktuální legislativou, aktuálními požadavky orgánu veřejné správy, aktuálně realizovanými a s jím plánovanými záměry a projekty. Z pohledu vyhodnocování uplynulého období, plánování, přípravy a čerpání rozpočtu a s tím spojenou prioritizaci projektů a činností, které probíhá na roční bázi, je doporučováno aktualizovat informační koncepci také na roční bázi, v časovém souběhu s přípravou rozpočtu.

(5) Schválením informační koncepce úřadu potvrzuje orgán veřejné správy současně i to, že

- a) informační koncepce úřadu je v souladu s Informační koncepcí České republiky a s Informační koncepcí nadřízeného úřadu, pokud ji tento vydal,
- b) údaje podle § 14 odst. 11, na něž se tato informační koncepce odkazuje, jsou evidovány řádně, jsou aktuální a jsou s ní ve shodě.

(6) Změnové listy k informační koncepci úřadu představují vždy ucelenou pasáž textu, například kapitolu, ve které došlo ke změnám, přičemž tyto změny jsou zvýrazněny. Při značném rozsahu změn na více místech informační koncepce úřadu současně, je požadavek na změnové listy splněn vydáním změnové verze informační koncepce úřadu.

(7) Zodpovědnost orgánu veřejné správy za vykonání jednotlivých kroků při vytváření, vydávání a vyhodnocování a dodržování informační koncepce je následující:

a) za vznik, aktualizaci, vyhodnocování a celkovou úplnost a správnost informační koncepce, odpovídá vrcholové vedení úřadu,

b) za věcnou specifikaci výkonu agend a služeb, definici požadavků a parametrů na IS, které je podporují a zajištění finančních zdrojů zodpovídají věcní správci těchto IS,

c) za technické parametry IS, jejich správnost, provozovatelnost a bezpečnost odpovídají techničtí správci,

d) za vzájemné sladění řešení informačních systémů a jejich služeb a celkové nastavení služeb ICT je zodpovědný nejvýše postavený představený zaměstnanec útvaru informatiky,

e) všechny výše uvedené role a osoby musí při přípravě informační koncepce vzájemně spolupracovat.

Struktura dokumentu Informační koncepce orgánu veřejné správy

1. Vrcholová struktura Informační koncepce orgánu veřejné správy definovaná vyhláškou obsahuje:

a) plán rozvoje informačních systémů orgánu veřejné správy,

b) plán řízení informatiky a

c) dokumentace o správě informační koncepce orgánu veřejné správy.

2. Šablona Informační koncepce

Věcnému naplnění obsahu IK napomáhá Šablona IK, která obsahuje detailní rozpad struktury IK do kapitol podle tohoto metodického pokynu a přináší pomůcky pro tvorbu IK, návody a příklady. Šablona dále doplňuje strukturu IK o

- manažerské shrnutí, které výstižným způsobem shrnuje zjištění uvedená v IK,
- přiřazení odpovědností při tvorbě, aktualizaci, vyhodnocování a uplatňování IK,
- seznam příloh a odkazů na zdroje informací použité při tvorbě IK,
- seznam detailních dokumentů doplňujících IK, jako jsou Karty ISVS, Karty projektů, Karty infrastrukturních prvků, odkazy na rejstříky IS s relevantními záznamy OVS,
- seznam provozní dokumentace IS OVS, případně odkaz do úložiště této dokumentace.

Plán rozvoje informačních systémů orgánu veřejné správy

Plán rozvoje informačních systémů orgánu veřejné správy tvoří přehled aktuálního stavu informačních systémů, kterých je správcem, jimi podporovaných agend a procesů, s nimi

spojených vlivů, strategií a cílů, cílového stavu těchto informačních systémů, to vše v kontextu celkové architektury úřadu orgánu veřejné správy a Národního architektonického plánu (to vše společně dále jen „architektura“) a plán realizace jejich změn vedoucích k dosažení tohoto cílového stavu.

Pro poctivé a hodnověrné vytvoření plánu rozvoje je třeba:

- a) Popsat stávající stav architektury OVS na všech vrstvách (business, aplikační, technologická a komunikační) a zhodnotit stav těchto architektur, jejich silné a slabé stránky, přínosy, nevýhody a rizika
- b) popsat motivace ke změnám, a to jak vnitřní, vycházející z potřeb úřadu, tak vnější, tedy platné a očekávané zákonné povinnosti, regulace, požadavky vycházející z IK ČR a v neposlední řadě i technologické způsobené dynamikou rozvoje digitalizace společnosti
- c) navrhnout cílovou architekturu v podobě, v níž dojdou naplnění všechny motivace, proveditelné v horizontu IK (5 let)
- d) navrhnout záměry a projekty, jejichž uskutečněním bude dosaženo navržené cílové architektury a přínosů očekávaných v motivaci a popsat schopnosti, kapacity, předpoklady a podmínky nutné pro realizaci těchto změn,
- e) v příloze uvést charakteristiku každého ISVS, jehož je správcem a
- f) v příloze uvést charakteristiku prvků sdílené technologické a komunikační infrastruktury úřadu, vhodně uspořádané do katalogových listů, a to zejména podle kategorií prvků, podle jejich umístění nebo podle platformy.

Až na základě výše uvedených popisů a zjištění lze vytvořit **plán rozvoje informačních systémů veřejné správy**.

Orgán veřejné správy vypracuje tuto koncepci celkové architektury úřadu ve shodě s pravidly Národního architektonického rámce a s pravidly a obsahem Národního architektonického plánu.

Na rozdíl od návrhů architektur pro Žádost o stanovisko OHA, které se zabývají i vnitřním návrhem a fungováním jednotlivých řešení (tzv. Solution Architecture), klade popis v IK důraz na aspekty metody architektury úřadu (Enterprise Architecture), tj. na vystižení existence, významu, vzájemných vazeb **informační systémů v rámci OVS jako celku**, na jejich klasifikaci a vyhodnocení ve skupinách podle účelu nebo podobnosti, a to na každé z vrstev architektury.

Orgán veřejné správy je povinen uvádět v informační koncepci úřadu všechny údaje o prvcích architektury. Rozsah a podoba těchto údajů musí odpovídat stavu, ve kterém jsou tyto údaje vedeny v základním registru agend, orgánů veřejné moci, soukromoprávních uživatelích údajů a některých práv a povinností (dále jen „registr práv a povinností“).

Šablona IK podporuje vytvoření plánu ve svých jednotlivých kapitolách v části architektura, označované jako A.

Popis a vyhodnocení stávajícího stavu architektury úřadu

Kapitola obsahuje přehled současného stavu architektury spravovaných informačních systémů v kontextu celkové architektury úřadu, tj. přes všechny aktuálně užívané vrstvy architektury úřadu, tedy byznys vrstvu, vrstvu informačních systémů - aplikační/datovou architekturu, vrstvu IT infrastruktury, vrstvu komunikační a fyzické infrastruktury.

Správná forma popisu stávajícího stavu je pro koncepci klíčová, protože ve stejné struktuře a formě bude popsán následně i požadovaný cílový stav a je třeba usnadnit jejich vzájemné porovnání a pochopení rozdílů.

Přehled byznys architektury

Obsahuje přehled všech činností orgánu veřejné správy a jim příslušných agend a provozních oblastí v jejich vzájemných souvislostech a stav jejich podpory službami informačních systémů, včetně přehledu údajů ve správě úřadu, a to zejména následujícím způsobem:

- a) OVS v této kapitole popíše veškeré činnosti, které provádí, a to jak ty, které vykonává vůči klientům – a jsou tedy esenciálním důvodem jeho existence, tak činnosti podpůrné řídicí a provozní.
- b) Pro každou z těchto činností identifikuje věcného správce, který má právo a zároveň povinnost hodnotit stav digitalizace činností a navrhopvat změny, včetně zajištění zdrojů.
- c) Jednotlivé činnosti, jsou v IK popsány v modelech a mapách (z důvodu usnadnění vizualizace a komunikace) a následně v textových tabulkách. Je třeba zajistit maximální konzistenci těchto popisů. Modely a mapy jsou vytvářeny v souladu s metodikou modelování, která je součástí Národního architektonického rámce.
- d) Pro činnosti, které jsou „ohlašované“ a tedy mají být evidovány v RPP, OVS zhodnotí stav tohoto ohlášení, tedy správnost a úplnost, a to jak pro agendy kde je ohlašovatelem, tak pro agendy, kde není ohlašovatelem, ale v agendách působí. Případně rozdíly je třeba identifikovat jako motivace ke změně a uvést v plánu rozvoje v další části IK.
- e) OVS zhodnotí správnost a úplnost definice digitálních služeb OVS v katalogu služeb VS.
- f) OVS zhodnotí naplnění rolí potřebných pro digitalizaci, a to podle doporučení Národního architektonického rámce, tak podle charakteru a vlastní metodiky konkrétního OVS.
- g) OVS volitelně zhodnotí míru a kvalitu digitalizace i z pohledu organizační struktury OVS, což slouží jako kontrolní prvek úplnosti popisu v případě velkých organizací, jako jsou ministerstva a velké úřady.
- h) OVS popíše seznam nejpodstatnějších „věcí“ (subjektů a objektů práva, jejich vazeb, jejich rolí, činností, událostí), které jsou předmětem evidence údajů v rámci jeho činností, tj. základní konceptuální datový model.
- i) Na konci kapitoly OVS shrne potřeby identifikované v rámci popisu business architektury. Toto shrnutí je vhodným podkladem jak do manažerského shrnutí, tak do plánu budoucího rozvoje.

Aplikační architektura informačních systémů úřadu

Obsahuje přehled všech IS úřadu jako součástí celého tzv. aplikačního portfolia úřadu, zejména:

- a) OVS v této kapitole popíše veškeré informační systémy a komponenty používané v úřadu, a to jak jeho vlastní, tak provozované jiným úřadem, sdílené služby a služby poskytované komerčními subjekty.
- b) Pro každý z výše identifikovaných informačních systémů identifikuje věcného správce a technického správce, kteří mají právo a zároveň povinnost hodnotit technický stav těchto IS a navrhopvat změny, včetně zajištění zdrojů.
- c) Jednotlivé IS jsou v IK popsány v modelech a mapách (z důvodu usnadnění vizualizace a komunikace) a následně v textových tabulkách. Je třeba zajistit maximální konzistenci těchto popisů. Modely a mapy jsou vytvářeny v souladu s metodikou modelování, která je součástí Národního architektonického rámce.

- d) V rámci popisu aplikační architektury mají vysokou hodnotu tzv. integrační modely, které popisují integrace mezi jednotlivými IS, a to jak mezi IS úřadu a okolím (externí integrace), tak mezi jednotlivými IS v rámci úřadu. Tyto modely zpravidla nevznikají pro účely tvorby IK, ale měly by být součástí provozní dokumentace. Neexistence těchto modelů je další motivací ke změnám a jejich vytvoření, včetně dlouhodobé údržby, by mělo být zařazeno do plánu rozvoje.
- e) V rámci popisu IS je třeba nezapomenout na systémy podporující spolupráci, vzdálený přístup, na kancelářské systémy a ostatní systémy instalované převážně na koncové stanice uživatelů, případně popsat komponenty používané pro řízení BYOD zařízení.
- f) Součástí přehledu současného stavu architektur informačních systémů je také:
 - i) přehled dekomponování klíčových informačních systémů na komponenty,
 - ii) přehled sdílených prvků technologické a komunikační infrastruktury úřadu,
 - iii) přehled potenciálu realizace informačních systémů a jejich aplikačních, technologických i komunikačních komponent a sdílených prvků technologické a komunikační infrastruktury úřadu s využitím služeb cloud computingu,
- g) Součástí charakteristiky každého informačního systému (v kartě IS) je také:
 - i) přehled dekomponování informačního systému na komponenty s uvedením vyhodnocené bezpečnostní úrovně informačního systému a jeho jednotlivých komponent,
 - ii) přehled ekonomických parametrů informačního systému podle metodiky celkových nákladů na vlastnictví (dále jen „celkové náklady na vlastnictví“¹⁾), viz příloha Vyhlášky.
- h) Na konci kapitoly OVS shrne potřeby identifikované v rámci popisu aplikační architektury. Toto shrnutí je vhodným podkladem jak do manažerského shrnutí, tak do plánu budoucího rozvoje.

Datová architektura informačních systémů úřadu

- a) OVS v této kapitole popíše a zhodnotí stav a úroveň datové architektury v OVS. Popíše existenci či neexistenci modelů, jejich kvalitu a pravidla dlouhodobé údržby.
- b) OVS popíše a zhodnotí stav datové integrace, ať už realizované pomocí Propojeného datového fondu, nebo přímo, a to jak pro data poskytovaná, tak pro data přijímaná.
- c) OVS popíše a zhodnotí míru zpřístupnění svých dat jako otevřená data, popíše existenci či neexistenci interních pravidel pro publikaci dat. Dále popíše úroveň připravenosti na zajištění řízeného přístupu k datům.
- d) OVS popíše, jakým způsobem zajišťuje práci s kmenovými daty a číselníky, tedy s daty společnými napříč více agendami.
- e) OVS popíše, jakým způsobem realizuje analytické a statistické zpracování dat, jakým způsobem tato data využívá a komu a jak je poskytuje.
- f) Na konci kapitoly OVS shrne potřeby identifikované v rámci popisu datové architektury. Toto shrnutí je vhodným podkladem jak do manažerského shrnutí, tak do plánu budoucího rozvoje.

Technologická architektura IT infrastruktury úřadu

- a) OVS v této kapitole popíše a zhodnotí stav technologické infrastruktury využívané OVS. V popisu je třeba zohlednit:

¹⁾ Z angl. Total Cost of Ownership

- b) topologii datových center, jejich účel a principy řízení v běžném i záložním stavu,
- c) popsat HW i SW technologické platformy užívané OVS, včetně platform zajišťujících samotné fungování datových center, jejich monitoring a řízení zátěže. Zároveň je třeba popsat technologické platformy koncových zařízení, jejich správu, správu BYOD zařízení, a mobilních telefonů.
- d) Je třeba popsat užívané cloudové technologie, a to jak státní, tak komerční, včetně formy těchto služeb (PaaS, IaaS, SaaS).
- e) Jednotlivé technologie mohou být popsány v přílohách, v kartách infrastrukturních prvků nebo v obdobných nástrojích, s tím že v těle IK musí být deklarována existence, úplnost a jednoznačnost takové evidence.
- f) Na konci kapitoly OVS shrne potřeby identifikované v rámci popisu architektury technologické infrastruktury. Toto shrnutí je vhodným podkladem jak do manažerského shrnutí, tak do plánu budoucího rozvoje.

Technologická architektura komunikační infrastruktury úřadu

- a) OVS v této kapitole popíše a zhodnotí stav technologické infrastruktury využívané OVS. V popisu je třeba zohlednit:
- b) Jakými technologiemi je realizováno připojení ke sdíleným službám eGovernmentu,
- c) jakými technologiemi je realizováno připojení k ostatním OVS,
- d) jakými technologiemi jsou připojeni koncoví klienti, tedy fyzické a právnické osoby.
- e) OVS dále popíše stav využívání služeb CMS a KIVS,
- f) síťové technologie používané pro vzdálený přístup pracovníků a dodavatelů (VPN).
- g) Pokud OVS sídlí ve více lokalitách, popíše způsob propojení těchto lokalit.
- h) Na konci kapitoly OVS shrne potřeby identifikované v rámci popisu architektury komunikační infrastruktury. Toto shrnutí je vhodným podkladem jak do manažerského shrnutí, tak do plánu budoucího rozvoje.

Přehled stávajících projektů

- a) V této kapitole zpracuje přehled aktuálně běžících a schválených projektů. Cílem je identifikovat a sumarizovat běžící aktivity, jejich termíny a odpovědné osoby a odkaz do katalogu záměrů „Digitálního Česka“
- b) Pokud má OVS zavedený institut „projektové kanceláře“, lze očekávat, že takový přehled lze získat jednoduchým exportem z evidenčního nástroje. V IK je nutné explicitně uvést takový export jako snímek k nějakému konkrétnímu dni a nikoli odkaz, který se dynamicky mění.

Přehled motivací úřadu ke změnám architektury

V této kapitole popíše OVS motivace ke změnám, které chce realizovat v době platnosti připravované koncepce. Motivace vycházejí z následujících oblastí:

- a) Z poslání úřadu, očekávaných změn právních předpisů, strategických cílů a posbíraných byznys požadavků,
- b) z jejich dopadů na ICT a vlastních požadavků na údržbu a fungování ICT pro zajištění poskytování jeho služeb,
- c) ze shody s cíli a principy Informační koncepce ČR.

Součástí motivační kapitoly je volitelně i grafická prezentace struktury motivací v podobě motivačního diagramu z domény strategického směřování modelu architektury úřadu.

Na konci kapitoly o motivaci ke změnám OVS shrne a interpretuje tyto motivace vzhledem k jejich relevanci a uplatnění při návrhu architektonických změn pro cílovou architekturu úřadu.

Poslání úřadu, strategické cíle a byznys požadavky

OVS v této kapitole popíše strategické a business cíle a požadavky na základě:

- a) Poslání, účelu a kompetencí OVS,
- b) externích business požadavků, tedy ze zákonů, regulací, externích strategických dokumentů (např. IK ČR), požadavků jiných OVS a v neposlední řadě i požadavků koncových zákazníků,
- c) vlastní business strategie a strategických cílů OVS,
- d) interních business požadavků jednotlivých věcných správců na procesní optimalizaci a nová a vylepšená řešení.

Dopady a požadavky na ICT

OVS v této kapitole popíše dopady a požadavky na ICT útvar:

- e) Z pohledu udržení vysoké kvality poskytovaných služeb a provoz všech technologií podporovaným a bezpečným způsobem.
- f) Ze zhodnocení strategie využití a reakce na moderní ICT trendy, rizika a hrozby, stejně jako opakované hodnocení ekonomické výhodnosti a přínosů poskytovaných ICT služeb.
- g) Ve vztahu k existenci aktivních platných výjimek OHA, ke kterým je nutné definovat a naplánovat nápravné aktivity (projekty).

Shoda s cíli a principy Informační koncepce ČR

OVS zhodnotí svůj soulad s cíli a principy aktuálně platné IK ČR. Pokud jsou cíle a principy pro OVS relevantní a OVS je v nesouladu, je nutné definovat a naplánovat nápravné aktivity (záměry na projekty).

Shrnutí a interpretace potřebných změn

OVS zpracuje seznam identifikovaných změn, záměrů a potřeb, včetně osob odpovědných za tyto záměry a plánované / očekávané termíny.

Návrh cílového stavu architektury

V této kapitole popíše OVS cílový stav architektury úřadu, případně podstatné přechodové stavy, všech čtyř jejích vrstev, jak budou vypadat poté, co budou naplněny motivace a realizovány změnové projekty.

Je možné, že úplná realizace všech změnových požadavků nebude řady důvodů možná, proto lze očekávat, že navržený cílový stav bude popsán jako pravděpodobně proveditelný a chtěný k termínu platnosti IK (za 5 let).

Vedle toho je možno volitelně, zejména v části architektonické vize, popsat i návrh cílového stavu ve vzdáleném horizontu a ukázat tak, jakým směrem by se měl rozvoj architektury úřadu dlouhodobě ubírat.

Cílový stav může být popsán více způsoby, v případě pouze „drobných“ rozvojových změn, neměnicích zásadně architekturu, mohou být popsány pouze tyto změny, v případě hlubších a zásadnějších změn je vhodné připravit komplexní popis, modely a tabulky obdobně jako v předchozích částech u popisu stávajícího stavu, s jasným vyznačením nových, měněných či rušených prvků.

Architektonická vize

OVS popíše konceptuální přístup ke své digitální transformaci a dlouhodobou vizi architektury úřadu. Popíše míru automatizace jednotlivých agend, popíše možnost či nutnost zachování

nedigitálních procesů. Dále popíše očekávané dopady na organizaci úřadu, počet pracovišť, jejich umístění v regionech a ostatní očekávané změny.

Architektonickou vizi popisuje OVS populární zjednodušenou formou tak, aby byla snadno pochopitelná, uvěřitelná a následovatelná všemi čtenáři IK OVS.

Cílová architektura jednotlivých vrstev

Na úrovni business vrstvy OVS popíše:

- a) Pohled na agendy, jejich rozšíření, změny a zrušení. Popíše změny struktury služeb poskytovaných úřadem, včetně distribučních kanálů, pomocí kterých jsou poskytovány.
- b) Změny v interních procesech, které jsou nezbytné pro zajištění klientských agend a služeb.
- c) Změny v interních řídicích a provozních procesech, pro zajištění jejich optimalizace a maximální možné efektivity.

Na úrovni aplikační vrstvy OVS popíše:

- d) Změny aplikačního portfolia OVS, změny v ISVS, klientských řešeních, sdílení aplikací s jinými úřady a využívání sdílených služeb, včetně souvisejících změn v datové architektuře.
- e) Poskytování aplikačních služeb, API rozhraní a aplikačních platforem klientům nebo ostatním OVS.

Na úrovni IT technologické vrstvy OVS popíše:

- f) Cílovou architekturu datových center a jejich lokalizaci, používané platformy a technologie, využívání technologií Cloud Computingu a spolupráci se státními či soukromými poskytovateli digitálních služeb.

Na úrovni komunikační technologické vrstvy OVS popíše:

- g) Komunikační architekturu, a to jak uvnitř úřadu, tak vůči jiným úřadům a v neposlední řadě vůči klientům a třetím stranám.

Plán realizace změn v architektuře úřadu

OVS popíše strategii a plán, jak chce dosáhnout cílového stavu, a to z pohledu časování, zdrojů, kontinuity stávajících činností, ošetření rizik. Popíše podmínky realizovatelnosti, priority a případné záložní scénáře.

Návrh rozvoje informačních systémů veřejné správy

- a) OVS připraví a popíše plán projektů, jejich umístění do času, návaznosti, priority, způsob financování a strategii implementace. Včetně aktuálně běžících projektů, které zasáhnou budoucí plán z pohledu zdrojů a kapacit.
- b) U jednotlivých projektů popíše strategii implementace, rozdělení na bloky dodávek (balíčky práce), časový a finanční plán.
- c) Je třeba popsat podmínky realizovatelnosti a to jak finanční, zdrojová, kapacitní i technologická, potenciální rizika a omezení, vycházející z nových technologií, externích i interních požadavků.
- d) Řada detailů projektového plánu nemusí být součástí těla IK, za předpokladu, že budou existovat karty projektů a další relevantní projektová dokumentace.

Plán řízení informatiky

Plán řízení informatiky představuje přehled současného stavu schopností řízení informatiky, s nimi spojených vlivů, strategií a cílů, cílového stavu těchto schopností a plán realizace změn, vedoucích k dosažení tohoto cílového stavu.

Orgán veřejné správy vypracuje přehledy stávajícího a cílového stavu svého řízení informatiky ve shodě se strukturou a pravidly uvedenými v dokumentu Metody řízení ICT veřejné správy.

Šablona IK podporuje vytvoření plánu ve svých jednotlivých kapitolách části Řízení informatiky, označované jako B.

Popis a vyhodnocení stávajícího stavu řízení informatiky

V této kapitole OVS popíše přehled stávajícího stavu schopností úřadu pro řízení informatiky a zdrojů pro zajištění těchto schopností, tj. jakým způsobem je řízen útvar (či útvary) informatiky v úřadu, jaké metody má implementované, jaké procesy má zavedené a kompetence OVS využívá a jaké projekty v oblasti řízení ICT již probíhají nebo jsou schválené.

Zhodnocení řízení životního cyklu jednoho ISVS

- a) OVS popíše zavedený proces řízení životního cyklu informačního systému veřejné správy (ISVS) – od identifikace a schválení záměru, přes projektové řízení vývoje/implementace, přechod do provozu, průběžnou údržbu a rozvoj, až po ukončení a vyřazení systému.
- b) OVS určí jednotlivé fáze životního cyklu podle metodiky MŘICT (iniciace záměru → analýza a architektura → příprava → realizace → nasazení → provoz → ukončení) a popíše pro každou fázi hlavní činnosti, vstupy, výstupy, role a odpovědnosti.
- c) OVS uvede klíčové metodiky či mezinárodní rámce aplikované při řízení životního cyklu (.).
- d) OVS zhodnotí pozitivní i negativní zkušenosti s řízením životního cyklu ISVS (např. délka schvalovacích cyklů, efektivita change-managementu, kvalita a jednotnost dokumentace, závislost na externích dodavatelích, plnění SLA) a určí doporučená opatření ke zlepšení.

Strategie, plánování a organizace řízení informatiky

- a) OVS popíše strategii rozvoje ICT a její vazby na poslání a strategické cíle úřadu, na Informační koncepci ČR (IKČR), Národní architektonický plán (NAP) a další relevantní politiky.
- b) OVS popíše proces středně- a dlouhodobého plánování ICT.
- c) OVS definuje model řízení portfolia ICT projektů a služeb, a to včetně rolí, odpovědností, rozhodovacích pravomocí a reportingu vůči vedení úřadu a OHA.
- d) OVS popíše organizační strukturu útvaru informatiky, včetně hlavních oddělení (architektura, vývoj, provoz, bezpečnost, podpora uživatelů).
- e) OVS určí klíčové procesy řízení informatiky (např. portfolio-management, change-management, demand-management, řízení rizik a bezpečnosti, řízení dodavatelů) a přiřadí k nim používané metodiky a standardy.
- f) OVS zhodnotí personální a kapacitní zajištění útvaru ICT, včetně dostupnosti odborných kompetencí, míry využití externích zdrojů, plánu vzdělávání a rozvoje zaměstnanců.

Zhodnocení stavu způsobu spolupráce s ostatními útvary úřadu

Všechny útvary OVS (včetně ICT samotného) jsou stávajícími nebo potenciálními klienty dodávky služeb ICT útvaru. Spolupráce s nimi, jako s klienty, je nejdůležitější formou vzájemných vztahů, ta je ale popsána průběžně ve všech ostatních kapitolách dokumentu, nikoli v této.

V této kapitole IK se OVS zabývá ostatními klíčovými vzájemnými vztahy útvaru ICT s odbornými a provozními útvary, ve kterých:

- a) IT proces se dá úspěšně vykonat jenom ve spolupráci s těmito útvary (ekonomika, bezpečnost a ochrana soukromí, správa majetku, právní, personalistika, veřejné zakázky, apod.), nebo
- b) odborníci ICT mají (nebo mají mít) důležitý podíl na výkonu procesů těchto útvarů (legislativa, strategie, transformace - digitální zmocněnec, bezpečnost apod.).

Všude tam, kde kterákoli dovednost řízení ICT má překryv s jinými disciplínami řízení úřadu, je nutné se vůči těmto disciplínám vymezit a stanovit jejich styčné plochy a kontaktní body s řízením ICT.

- a) OVS popíše úroveň a četnost formálních i neformálních komunikačních kanálů mezi ICT útvarem a věcnými útvary.
- b) OVS posoudí jasnost vymezení rolí a odpovědností jako jsou věcní správci, techničtí správci, vlastníci procesů a identifikuje případné duplicitní, chybějící nebo neaktuální role.
- c) OVS vyhodnotí kvalitu dodávky ICT služeb z pohledu interních klientů na základě plnění dohod (SLA/OLA).
- d) OVS zhodnotí míru zapojení ostatních útvarů do řízení změn, zda se daří naplňovat potřeby změn architektury úřadu.
- e) OVS zhodnotí úroveň spolupráce s provozními útvary na výše uvedených procesech a schopnostech.
- f) OVS identifikuje hlavní pozitiva současné spolupráce a negativní jevy.

Zhodnocení stavu spolupráce s orgány centrální koordinace ICT a eGovernmentu

- a) OVS popíše hlavní orgány centrální koordinace, s nimiž spolupracuje (DIA, NÚKIB, MV ČR, MF ČR, RVIS a další) a uvede, v jakých agendách, procesech či evidencích tato spolupráce probíhá (např. katalog Digitálního Česka, atestace ISVS, schvalování záměrů).
- b) OVS zhodnotí úroveň komunikace a souladu s požadavky uvedených orgánů – zejména včasnost a úplnost předkládaných záměrů, kvalitu poskytovaných architektonických modelů do NAP, plnění povinností evidence v systémech centrální správy a dodržování doporučení IKČR, MŘICT a dalších metodik.
- c) OVS identifikuje pozitivní i negativní zkušenosti ze spolupráce (např. rychlost získání stanovisek OHA, koordinace bezpečnostních opatření s NÚKIB, dostupnost metodické podpory, administrativní náročnost procesů).
- d) OVS určí klíčová rizika a nedostatky (např. nejasné kompetence, kapacitní limity na obou stranách, rozdílné interpretace požadavků) a popíše konkrétní nefunkčnosti spolupráce (stanovení kontaktních osob, sjednocení formátů podkladů, pravidelná koordináční setkání, automatizace reportingu, využití sdílených nástrojů).

Přehled běžících a schválených projektů pro řízení ICT

- a) OVS uvede souhrnný seznam všech probíhajících a schválených projektů, jejichž cílem je zlepšení, standardizace nebo automatizace řídicích procesů ICT.
- b) OVS rozliší projekty podle stavu (běžící / schválené s plánovaným zahájením) a podle hlavní oblasti dopadu (procesní řízení, architektura, bezpečnost & compliance, měření výkonnosti apod.).
- c) OVS uvede, že k jednotlivým projektům z tohoto přehledu jsou zpracovány podrobné karty, které jsou součástí příloh Informační koncepce OVS a budou průběžně aktualizovány.

Shrnutí potřeb ze stávajícího stavu

- a) OVS konstatuje hlavní nedostatky řízení ICT odhalené v analýze.
- b) OVS uvádí zjištěné nedostatky v kompetencích a kapacitách.
- c) OVS zaznamená nevyhovující stav souladů s legislativou a strategickými dokumenty (nesplněné zásady IK ČR, neúplná integrace se sdílenými službami eGovernmentu, chybějící vyhodnocování vyhlášky 360/2023 Sb.).
- d) OVS shrne zjištěné finanční a provozní rizikové faktory.

Popis důvodů pro změny řízení informatiky

V této kapitole OVS popíše přehled a interpretaci všech motivací, interních a externích vlivů, strategií a cílů a z nich plynoucích potřeb změny řízení informatiky, a to alespoň:

- a) externí strategie - impulsy k úpravám řízení ICT vyplývající z národních a evropských koncepcí (jako jsou Digitální Česko v digitální Evropě, Informační koncepce ČR, Klienty orientovaná VS 2030, a další).
- b) vlastní dlouhodobé cíle, včetně personálních a organizačních faktorů, které požadují změny.
- c) zohlednění požadavků plynoucích cílů a obecných principů pro pořizování, vytváření, správu a provozování informačních systémů (také Zásady) podle Informační koncepce ČR a zohlednění dopadů obsahu dokumentů navazujících na IK ČR (metody řízení MŘICT) na změny a standardizaci řízení ICT.

Přehled externích cílů, úkolů a vlivů

- a) OVS identifikuje strategické dokumenty a programy s dopadem na řízení ICT úřadu.
- b) OVS vyjde ze závazných legislativních předpisů a vládních usnesení určující povinnosti v oblasti ICT.
- c) OVS identifikuje závazky plynoucí z evropských a národních finančních nástrojů.

Přehled identifikovaných vnitřních motivací

- a) OVS vymezí interní strategické cíle informatiky vyplývající z předchozích verzí vlastní IK (např. nedokončené transformační záměry, nesplněné KPI, revize metrik digitální zralosti).
- b) OVS zhodnotí efektivitu stávajícího portfolia ICT služeb a pojmenuje vyplývající potřeby.
- c) OVS určí požadavky na řízení architektury úřadu.
- d) OVS identifikuje potřebu modernizace technologií a dovedností.
- e) OVS vyhodnotí operativní rizika a limity

- f) OVS provede interní SWOT či gap analýzu a definuje motivační priority (například v oblastech (nastavení rolí, procesů, metrik, kvality služeb, dostupnosti a udržitelnosti ICT).

Shoda se zásadami řízení ICT z IKČR

- a) OVS provede systematické posouzení souladu se všemi zásadami řízení ICT definovanými v Informační koncepci ČR (IKČR)
- b) OVS určí pro každou zásadu úroveň shody:
- Plně v souladu – zásada je implementována a prakticky uplatňována,
 - Částečný soulad – zásada je pokryta jen z části nebo bez provozního ukotvení,
 - Nesoulad – zásada není zavedena či je porušována.
- c) OVS identifikuje pro každou částečně splněnou či nesplněnou zásadu konkrétní změnový záměr (projekt, procesní opatření, aktualizace politiky), který uvede název, stručný popis, předpokládaný termín naplnění.
- d) OVS přiřadí tyto záměry do portfolia projektů řízení ICT (viz kapitola „Přehled běžících a schválených projektů“) nebo navrhne jejich zařazení jako nové iniciativy v plánu realizace změn.
- e) OVS stanoví mechanismus periodického přezkumu (min. 1× ročně) ke sledování plnění identifikovaných záměrů a aktualizaci tabulky shody, aby bylo průkazně doloženo dosahování souladu s rozvojem IKČR a jejich následných dokumentů (NAP, MŘICT).

Shrnutí a interpretace identifikovaných změn řízení ICT

OVS shrne seznam zamýšlených změn v oblasti řízení ICT vyplývajících z provedené analýzy.

Návrh cílového stavu řízení informatiky

OVS navrhne cílový stav koncepčního řízení ICT tak, aby podporovala dlouhodobé cíle úřadu, závazky IK ČR, program Digitální Česko a další závazky mající přímý dopad na řízení ICT.

OVS popíše přehled navrženého cílového stavu svého řízení informatiky v podobě souboru základních pravidel (dále jen „zásady řízení informatiky“) pro jednotlivé úrovně řízení:

Návrh cílového stavu a metod řízení životního cyklu jednoho ISVS

- a) OVS definuje jednotný proces řízení životního cyklu ISVS dle MŘICT (záměr → analýza → vývoj/implementace → provoz → ukončení), má-li zavedeno, popíše potřebné změny.
- b) OVS zavede metodiky projektového a produktového řízení, má-li zavedeno, popíše potřebné změny.
- c) OVS definuje klíčové provozní a rozvojové procesy, má-li zavedeno, popíše způsob jejich zlepšování.

Návrh cílového stavu strategie, plánování a organizace řízení informatiky

- a) OVS navrhne potřebné koncepční změny ve způsobu řízení ICT.
- b) OVS navrhne potřebné změny v organizační struktuře informatiky, která podpoří stabilizaci v personální oblasti.
- c) OVS navrhne změny v řízení portfolia poskytovaných služeb v souladu s podnikovou architekturou úřadu.
- d) OVS navrhne změny v řízení zdrojů a nákladů.

Návrh cílového stavu způsobu spolupráce s ostatními útvary úřadu

- a) OVS navrhne oblasti, ve kterých je třeba změnit způsob spolupráce mezi věcnými správci a technickými správci spolupracujícími na poskytování digitálních služeb.
- b) OVS navrhne konkrétní změny v identifikovaných oblastech spolupráce včetně přirozené komunikace mezi věcnými útvary a ICT.
- c) OVS navrhne způsob monitorování a vyhodnocování poskytovaných služeb z interního katalogu ICT služeb uživateli úřadu.
- d) OVS navrhne principy spolupráce v týmech, které doručují projekty digitální transformace.

Návrh cílového stavu způsobu spolupráce s centrálními autoritami v oblasti ICT a eGovernmentu

- a) OVS navrhne změny spolupráce s orgány centrální koordinace, včetně nastavení komunikační matice.
- b) OVS navrhne způsob využívání a integrace sdílených služeb eGovernmentu a stanoví kritéria pro výběr služeb odpovídajících potřebám úřadu.
- c) OVS navrhne zapojení úřadu do pracovních skupin a profesních komunit spravovaných centrálními subjekty a určí způsob sdílení osvědčených postupů.

Plán realizace změn pro dosažení cílového stavu informatiky

OVS popíše jakými změnovými aktivitami (projekty, programy) budou realizovány potřebné změny popsané v přechozí kapitole. Provede zhodnocení a zdůvodnění navržené prioritizace a přehled celkového plánu realizace změn schopností pro řízení informatiky a potřebných zdrojů pro jejich zajištění.

Návrh strategie implementace

- a) OVS navrhne posloupnost transformace typu stabilizace, rozvoj či inovace, přiřadí předpokládané výstupy, rizika a přínosy.
- b) OVS navrhne kritéria prioritizace, kde zohlední zákonné termíny, dopad na klienty, úspora TCO, soulad s IK ČR/NAP, a další.

Plán projektů řízení ICT

Přehled programů, projektů a záměrů pro realizaci přechodu k cílovému stavu, strukturovaný podle struktury cílů, oblastí schopností, odpovědností za jejich realizaci a přechodových stavů realizovaných schopností či jinak přehledně strukturovaný

- a) OVS navrhne ucelený soubor projektů zaměřených na zlepšení řídicích procesů ICT.
- b) OVS navrhne časové ohraničení projektů do roadmapy s hlavními milníky a vzájemnými závislostmi; detailní popisy jsou součástí karet projektů v příloze IK OVS.
- c) OVS navrhne mechanismus řízení kapacit interních i externích zdrojů.

Předpoklady úspěšné realizace plánovaných projektů/programů

Identifikace a přehled rizik spojených s realizací těchto změn a přehled opatření navržených na zmírnění těchto rizik, přehled dalších podmínek realizovatelnosti plánovaných změn a zmírnění rizik (znalosti, lidské zdroje, vnitřní předpisy, a další).

- a) OVS navrhne nezbytné zdroje potřebné pro úspěšnou realizaci projektů/programů.
- b) OVS navrhne požadované kompetence a plán rozvoje dovedností zapojených rolí do projektů.

- c) OVS navrhne potřebné organizační změny (řídící výbory, projektové struktury, architektonický výbor, nastavení klíčových rolí nezbytných pro úspěšnou implementaci).

Způsob financování projektů s dopadem do řízení ICT

Odhad potřeby zdrojů na realizaci změn, zahrnující požadavky na čerpání investičních a provozních rozpočtů s případnou identifikací možností financování z externích zdrojů a požadavky na personální a jiné zdroje:

- a) OVS navrhne použití interních zdrojů, tj. resortní kapitoly státního rozpočtu, účelové dotace Ministerstva financí či programů Digitální Česko.
- b) OVS navrhne zapojení evropských prostředků – zejména strukturálních a investičních fondů.
- c) OVS navrhne využití vlastních příjmů.
- d) OVS navrhne mechanismus reinvestování interně generovaných úspor do dalších iniciativ zvyšujících zralost governance ICT.

Dokumentace o správě informační koncepce orgánu veřejné správy.

Dokumentace o správě informační koncepce orgánu veřejné správy obsahuje informace o postupech orgánu veřejné správy při vytváření, vydávání a změnách informační koncepce úřadu a při vyhodnocování jejího dodržování (dále jen „správa koncepce“).

Administrativní údaje informační koncepci

Orgán veřejné správy v části správa informační koncepce, označované jako C, uvede zejména informace o verzi, týmu autorů, schvalovatelích, datu schválení a době platnosti informační koncepce.

Postupy při vyhodnocování dodržování informační koncepce

Oblasti pro vyhodnocování informační koncepce

OVS uvede, v jakých oblastech výkonu veřejné správy a provozu úřadu bude zejména vyhodnocovat naplnění IK a jak.

Pravidla pro vytváření zápisu z vyhodnocování informační koncepce

- a) Rozsah zápisu z vyhodnocování
- b) Postup vyhotovení zápisu z vyhodnocování

Postupy při provádění změn informační koncepce

OVS popíše ucelený proces řízení změn informační koncepce jako součást jejího životního cyklu. Postupy zahrnují pravidla pro detekci potřeby změny, způsob jejího zapracování do dokumentu a vytvoření nové verze koncepce v souladu s vyhláškou.

Postup pro zajištění včasné změny informační koncepce

- OVS stanoví signály a okolnosti, které vedou k zahájení aktualizace IK (legislativní úpravy, nové usnesení vlády, rozhodnutí vedení, změna financování nebo priorit, výsledek vyhodnocení plnění aktuálně platné IK).
- OVS určí odpovědnost za sledování okolností vyvolávajících změnu a stanoví intervaly pravidelného přezkumu (min. 1× ročně).

- OVS popíše rozhodovací proces, kterým se změna schvaluje – včetně zapojení vedení úřadu a případného projednání s orgány centrální koordinace.
- OVS uvede, zda změnu provést jako aktualizaci či vytvoření nové verze.

Postup zápisu změny do dokumentu informační koncepce

- OVS určí pravidla pro evidenci každé změny formou řízeného zápisu
- OVS popíše technický způsob provedení změny v dokumentu (sledování revizí, použití verzovací tabulky, archivace předchozích verzí).
- OVS stanoví, že každá změna bude zaevidována a zveřejněna ve vnitřním nebo veřejném prostředí dle míry vlivu změny.
- OVS uvede, jak bude změna promítnuta do příloh (karet projektů, karet IS, architektonických modelů) a do systémů centrální evidence (RPP).

Postup přípravy nové informační koncepce

- OVS stanoví spouštěcí podmínky pro přípravu nové IK OVS (uplynutí platnosti, vyhodnocení nedostatečné účinnosti stávající IK, zásadní změna vnějších podmínek).
- OVS popíše harmonogram přípravy nové IK včetně fáze sběru vstupních dat, analytických činností, návrhu cílového stavu a plánování realizace.
- OVS vymezí odpovědnosti za zpracování nové IK (Digitální zmocněnec, CIO, koordinační tým, zpracovatele, schvalovatele) a rozsah zapojení ostatních útvarů a vedení.
- OVS uvede, zda bude nový návrh konzultován s centrálními orgány (KC IK OVS) před finálním schválením.
- OVS zajistí, že nová IK bude zpracována podle aktuální šablony vydané DIA(OHA) a bude plně v souladu s požadavky vyhlášky

Odpovědnosti za uplatňování informační koncepce

OVS stanoví odpovědnosti za správu, realizaci, kontrolu a průběžné vyhodnocování IK. Cílem je zajistit jednoznačné přiřazení pravomocí, rozhodovacích rolí a operativního výkonu činností spojených se správou životního cyklu dokumentu i realizací jeho obsahu.

Odpovědnosti za životní cyklus dokumentu informační koncepce

- OVS určí hlavního garanta informační koncepce, který odpovídá za její aktuálnost, správu verzí, organizaci pravidelného vyhodnocování a navrhování změn.
- OVS stanoví, kdo zajišťuje koordinaci při sběru podkladů, zpracování aktualizací a zapracování výstupů z vyhodnocení do návrhu změn.
- OVS vymezí role schvalovatelů dokumentu a postup formálního schválení.
- OVS popíše, jakým způsobem bude dokument a jeho změny zveřejňován interně.
- OVS určí, kdo eviduje, archivuje a spravuje změnové záznamy, včetně podkladů a zápisů z hodnocení plnění koncepce.

Odpovědnost za realizaci informační koncepce

- OVS přiřadí odpovědnost za jednotlivé oblasti realizace koncepce konkrétním útvarům, osobám nebo rolím.
- OVS zajistí, že každá změna, projekt nebo iniciativa popsaná v části A (architektura úřadu) a v části B (řízení ICT) má přiděleného vlastníka a vykonavatele.
- OVS definuje, jak budou realizátoři poskytovat zpětnou vazbu o průběhu a výsledcích jednotlivých opatření.
- OVS stanoví, kdo je odpovědný za monitorování dosažení cílů IK OVS, za naplňování metrik a za aktualizaci stavu projektového portfolia vůči naplánovaným změnám.

- OVS popíše, jak bude zajištěna vzájemná koordinace mezi realizátory a garantem koncepce, včetně mechanismu eskalace problémů nebo návrhů na úpravu plánovaných aktivit.

Pokyn

Orgánům veřejné správy se v souladu se zněním Vyhlášky v relevantních částech upravující správu dat či údajů a zákona o správě dat, dává pokyn:

Vytvářet a udržovat informační koncepci OVS podle výše uvedených pravidel a ve výše uvedené struktuře, které upřesňují ustanovení z Vyhlášky.

.....

Ing. Tomáš Šedivec

ředitel odboru architektury sekce Hlavního architekta eGovernmentu